

Odborný seminář Menšiny a právo v České republice

Úřad vlády ČR spolu s Ústavem právních dějin PFUK uspořádal 29. ledna 2010 v Lichtenštejnském paláci v Praze seminář k aktuálním problémům právního postavení národnostních menšin v ČR. Jak zde bylo několikrát upozorněno, pak současná právní úprava opřená zejména o zákon z roku 2001 trpí některými nedostatky. Některé z problémů týkajících se národnostních menšin vyvolávají nemalé praktické problémy, kterým se věnuje nejenom ministr pro lidská práva ale i další státní činitelé a komplikují i mezinárodní postavení ČR, o čemž je veřejnost jen minimálně informována.

Na úvod semináře vystoupil dr. René Petráš (Ústav právních dějin PFUK), který zejména nastínil některé problémy výzkumu postavení menšin v právní vědě, jako je obtížná komparace systémů v jednotlivých zemích ale i v historickém vývoji, kdy se u nás za poslední století vystřídal přibližně šest různých koncepcí. Za onemocnělého prof. Jana Kuklíka (ředitel zmíněného Ústavu) upozornil na některé aktuální problémy, o kterých měl připravený referát, zejména svérázných vazbách minulosti a současnosti. Nejde jen o známý „boj o dekrety“, ale i problémy restitucí a odškodňování, kdy zejména restituce židovského majetku představují v současnosti v Evropě (a to nejenom východní) velmi významné téma. Dr. Helena Petrův (PFUK) se věnovala problémům ústavněprávní úpravy, kdy zmínila mnohé sporné prvky. Typickým je nedefinování menšin v ČR, kdy pak mj. o jakémsi uznání menšin ze strany státu a jejich zařazení do Rady vlády pro národnostní menšiny rozhodují úředníci. Prof. Mahulena Hofmannová působící zejména v akademickém světě v Německu pohovořila o svých zkušenostech, které získala jako zástupce ČR v orgánech věnujících se menšinám a dohlížejících na jejich práva v rámci klíčové organizace, tedy Rady Evropy. Připomínala mj. svérázné a nejasné překrývání činnosti mezinárodních organizací monitorujících práva menšin.

Dr. Andrej Sulitka, donedávna ředitel sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny, v referátu připraveném s jeho nástupcem v úřadu Mgr. Ondřejem Klípou, rozebíral některé problémy menšinového zákona z roku 2001. Připomněl svérázné okolnosti jeho vzniku, které se podepsaly na jeho problémové koncepci. Upozornil mimo jiné, že klíčové výbory pro národnostní menšiny fungují zhruba jen ve čtvrtině obcí, kde by měly být zřízeny. Dr. Andrea Baršová z Úřadu vlády pohovořila o problému státního občanství, který je samozřejmě klíčový pro nové menšiny vznikající přistěhovalectvím. Připomněla, že zvažované změny právní úpravy by mohly značně ovlivnit i národnostní složení ČR.

Na semináři se rozběhly odborné diskuse, do kterých se zařadila řada odborníků jako z právníků dr. Mrázek (mj. problém definice národa a menšiny) z Ústavu státu a práva či prof. Pavlíček (mj. problém objektivního a subjektivního vymezení menšin) a prof. Šturma (práva občanů EU v dalších členských státech) z PFUK. Z odborníků dalších společenských věd diskutovali mj. specialisté na menšinovou problematiku prof. Pavelčíková nebo doc. Houžvička. Na závěr byla slavnostně ministrem Kocábem prezentována publikace *Menšiny a právo v ČR* (editoři R. Petráš – H. Petrův – H. Scheu, nakl. Auditorium 2009), která byla podnětem k tomuto semináři. Z jednání vyjde konferenční sborník.

René Petráš